

Mottagare
Regionstyrelsen

Uppdrag stadsfest

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att en stadsfestival i Visby ska genomföras årligen från och med 2027 i enlighet med föreliggande förslag.

Sammanfattning

I oktober i samband med Mål och budget 2026–2028 (RS2025/7) gavs uppdrag att ta fram förslag på en årlig stadsfestival i Visby.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att en stadsfestival genomförs årligen från och med 2027.

Syftet med satsningen är att skapa sammanhållning, inkludering, öka livskvaliteten, lokalt engagemang och erbjuda kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter, med särskilt fokus på barn och unga. Samtidigt skapas möjligheter att stärka det lokala kultur- och näringslivet samt Gotlands attraktivitet som plats att bo och verka på.

Festivalen föreslås innehålla aktiviteter, kulturopplevelser och scener på flera platser i stadsrummet, såsom mat, konserter och prova-på-aktiviteter. Målsättningen är att skapa en inkluderande stadsfestival som upplevs som ”allas” festival.

Stadsfestivalen ska ägas och arrangeras av Region Gotland, och utvecklas som ett paraplyarrangemang där lokala aktörer, föreningar, näringsliv och sponsorer ges möjlighet att bidra med både innehåll och ekonomiska medel. Detta skapar förutsättningar för ett brett och varierat program samtidigt som det stärker det lokala engagemanget.

Kostnaden för genomförandet beräknas till 6,5 mnkr, där en del av resurserna utgörs av interna kostnader inom Region Gotland kopplade till infrastruktur, logistik och samordning.

En stadsfestival bedöms generera ekonomiska effekter för det lokala näringslivet genom ökad konsumtion inom exempelvis handel, restaurang och service. Vid uppskattade publiknivåer med flera tusen besökare per dag kan detta ge betydande omsättningseffekter.

Sammantaget bedöms en stadsfestival i Visby vara en strategisk satsning som kan stärka social sammanhållning, folkhälsa, kultur- och näringsliv samt bidra

till Gotlands långsiktiga utveckling i linje med regionala mål. En stadsfestival med fokus på gemenskap och identitet kan även bidra till att stärka den civila beredskapen på Gotland.

Ärendebeskrivning

I samband med Mål och budget 2026–2028 (RS2025/7) gavs uppdrag till regionstyrelseförvaltningen att ta fram förslag på hur en årlig stadsfestival i Visby kan utformas, med fokus på gratiskonserter och evenemang, i första hand riktade till barn och unga.

Stadsfestivaler är ett vanligt inslag i många kommuner och städer, och bedöms bidra till ökad livskvalitet, stolthet och gemenskap bland invånarna. De skapar även positiva effekter för platsens attraktivitet och kan bidra till ökat inresande samt stärka bilden av Gotland som en attraktiv plats att bo, verka och etablera sig på.

Evenemang av denna typ bidrar även till att människor möts över generationer och bakgrund, vilket stärker den sociala sammanhållningen. I en föränderlig omvärld kan en stadsfestival också bidra till att stärka den lokala identiteten och därigenom utgöra en del i ett bredare arbete med beredskap och samhällets resiliens.

Satsningen ligger i linje med Region Gotlands övergripande mål i Vårt Gotland 2040, särskilt avseende att stärka attraktivitet, livskvalitet och ett levande samhälle året runt. Vidare kan en stadsfestival bidra till utvecklingen av besöksnäringen genom att stärka Gotlands varumärke som destination, skapa reseanledningar och öka samverkan mellan offentliga och privata aktörer, även om målgruppen i första hand är gotländska invånare.

Målgrupp och syfte

Festivalen riktar sig i första hand till barn och unga på Gotland, med ambitionen att skapa ett innehåll som är särskilt relevant, inkluderande och attraktivt för denna målgrupp. Samtidigt föreslås festivalen utformas som en öppen stadsfestival för människor i olika åldrar och livssituationer.

En särskild del av festivalen riktas till ungdomar i övergången mellan grundskola och gymnasium, där ett avslutningsfirande för gotländska elever som slutar årskurs 9 arrangeras som en del av evenemanget.

Syftet är att stärka gemenskap och delaktighet bland barn och unga, samtidigt som festivalen bidrar till ökad livskvalitet, social sammanhållning och stolthet för hela Gotland. Stadsfestivalen syftar även bidra till Gotlands attraktionskraft som plats att leva, bo och verka på.

Genom ett brett och tillgängligt program erbjuds kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter som gör det möjligt för fler att delta, oavsett ålder eller livssituation.

Innehåll

Stadsfestivalen föreslås innehålla ett brett program över flera dagar med flera scener för musik, dans och andra kulturformer. En viktig del i programinnehållet är att möjliggöra bokningar av artister och akter med nationell attraktionskraft. Detta skapar ett ökat intresse och genomslag för stadsfestivalen, samtidigt som det ger gotländska invånare – inte minst barn och unga – möjlighet att ta del av kulturupplevelser som annars kan vara svåra att tillgå, exempelvis på grund av socialekonomiska förutsättningar.

Samtidigt är det av stor vikt att lokala aktörer ges utrymme i programmet. Gotländska artister och kulturutövare bidrar till att stärka det lokala kulturlivet och skapar möjligheter för barn och unga att både delta, utvecklas och inspireras. En kombination av nationella och lokala akter bidrar till ett brett och relevant innehåll som speglar både Gotland och omvärlden.

Utöver scenprogrammet föreslås stadsfestivalen även innehålla kringaktiviteter i form av prova-på-verksamhet, idrottsaktiviteter, kreativa inslag, mat, film och andra publika aktiviteter. Detta breddar målgruppen och skapar en inkluderande festivalmiljö där fler kan delta utifrån sina intressen.

Även aktiviteter kopplade till hemberedskap och civilförsvar kan utgöra en del av programmet, exempelvis genom informationsinsatser eller föreläsningar, vilket bidrar till ökad kunskap och medvetenhet hos gotlänningarna.

Region Gotlands kulturpris skulle kunna delas ut i samband med stadsfestivalen, vilket skapar en festlig inramning och ytterligare stärker evenemangets roll som en samlande kulturhändelse.

Som en del av festivalens innehåll planeras också ett särskilt avslutningsfirande för elever som slutar årskurs 9.

Tidpunkt

Festivalen föreslås arrangeras över flera dagar och bör genomföras under samma tidsperiod varje år, i syfte att etablera ett återkommande och igenkännbart evenemang som över tid kan förankras hos invånare, besökare och samverkansaktörer.

Projektorganisationen föreslås föra dialog med externa föreningar, organisationer och näringsliv kring lämplig tidpunkt för evenemanget, i syfte att förankra, maximera deltagande och nå en bred gotländsk publik. Dialogen sker också i samverkan med berörda enheter inom Region Gotland för att förankra samt säkerställa ett välfungerande och samordnat genomförande. Lämplig tidpunkt är mellan mitten av maj och mitten av juni, samt mitten av augusti till slutet av september.

Placering

För att en stadsfestival i Visby ska få genomslag är det viktigt att den upplevs i det publika rummet och blir synlig och tillgänglig för både invånare och besökare. Projektorganisationen kommer att ta tillvara erfarenheter från

tidigare större arrangemang, såsom Hansedagarna, och använda dessa som stöd i planeringen. Arbetet sker i dialog med berörda interna enheter inom Region Gotland samt externa organisationer och näringsliv, i syfte att skapa ett evenemang som är väl förankrat och anpassat till stadens förutsättningar. En central del i detta är att möjliggöra ett genomförande i stadsmiljö där evenemanget bidrar till att stärka det lokala näringslivet, exempelvis genom ökad aktivitet för butiker, restauranger och hotell.

Ambitionen är att i möjligaste mån etablera ett sammanhållet evenemangsområde, alternativt flera samverkande platser, som tillsammans skapar förutsättningar för möten mellan människor. Inriktningen är Visby innerstad med bland annat Almedalen och dess omgivningar.

Almedalen är en av Sveriges mest välkända scener och platser för evenemang, men har idag begränsade förutsättningar som ofta gör ett arrangemang där mer resurskrävande än nödvändigt. Det handlar till exempel om behov av bättre grundinfrastruktur som el, teknik, logistik, vädersäkring, transporter och funktioner som loger.

En stadsfestivalorganisation kan tillsammans med berörda aktörer inom Region Gotland, såsom Almedalsveckan och Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen, bidra till att utveckla dessa förutsättningar långsiktigt. Det skapar inte bara bättre förutsättningar för genomförandet av en stadsfest, utan stärker även genomförandet av andra etablerade evenemang i Almedalen, såsom Almedalsveckan, skolavslutningar, konserter och olika centrumaktiviteter. Samtidigt ökar möjligheterna att attrahera och genomföra fler evenemang i staden framöver.

Organisation

Erfarenheter från genomförandet av Hansedagarna visar tydligt värdet av ett gott samarbete inom hela Region Gotland och vikten av en tydlig och gemensam organisation vid större evenemang. Dessa lärdomar bör tas tillvara i planeringen av stadsfestivalen.

För att skapa goda förutsättningar för ett väl genomfört evenemang föreslås en projektorganisation med en övergripande projektledare med ansvar för helheten, med stöd av bland annat resurser inom kommunikation och marknadsföring samt andra interna funktioner såsom vaktmästeri, trafikplanering och säkerhet.

För att säkerställa riktning, prioriteringar och ett gemensamt ansvar i organisationen bör stadsfestivalen även ha en styrgrupp, med representation från berörda förvaltningar av Region Gotland. Styrgruppen bidrar till att skapa förankring och säkerställa att alla relevanta verksamheter är involverade över tid.

Det operativa arbetet drivs av en förvaltningsöverskridande projektgrupp, med representanter från exempelvis Park och Trafik, Upphandling, Juridik,

Kommunikation, Regional utveckling samt Kultur- och fritidsavdelningen. Projektgruppen arbetar nära verksamheterna och ansvarar för att med projektorganisationen genomföra festivalen i praktiken.

Som en del av arbetet med festivalens innehåll föreslås att ett eller flera programråd etableras. Programråden fungerar som rådgivande forum där representanter från exempelvis föreningsliv, kulturaktörer, unga och andra relevanta målgrupper ges möjlighet att bidra med idéer och inspel. Detta skapar förutsättningar för ett brett, relevant och förankrat innehåll som speglar olika delar av samhället.

Erfarenheter från tidigare evenemang, såsom Almedalsveckan och Hansedagarna, visar att interna resurser är en viktig tillgång. Medarbetare har i dessa sammanhang haft möjlighet att avsätta arbetstid för evenemanget i dialog med sin chef, vilket möjliggör ett brett engagemang och ett effektivt nyttjande av kompetens. En liknande modell kan vara relevant även för stadsfestivalen, samtidigt som det förutsätter tydlig planering för att säkerställa att ordinarie verksamhet fungerar.

Som en del av genomförandet bedöms även arvoderade funktionärer från föreningslivet utgöra en viktig resurs till exempelvis renhållning, aktivitetsvärdar, scenvärdar och mycket mer. Genom att involvera externa krafter i form av funktionärer kan genomförandet stärkas samtidigt som det lokala engagemanget ökar och fler ges möjlighet att bidra till och vara delaktiga i evenemanget.

Evenemanget bedöms ha goda förutsättningar att utvecklas i samverkan med externa aktörer och föreslås utformas som ett paraplyarrangemang där aktörer kan bidra med programinnehåll och sponsring. Detta skapar förutsättningar för ett brett, varierat och inkluderande program samtidigt som det stärker det lokala engagemanget. Genom partnerskap med näringsliv, besöksnäring och andra organisationer kan både innehåll och medfinansiering stärkas, vilket bidrar till att öka evenemangets attraktionskraft.

Stadsfestivalen skapar även möjligheter att vidareutveckla Region Gotlands arbetssätt kring större evenemang och stärker förmågan att hantera framtida arrangemang.

Partners

Samarbeten med aktörer inom kultur, idrott, näringsliv och besöksnäring är centrala. Partnerskap kan omfatta både innehåll till program samt ekonomiska bidrag i form av sponsorskap, vilket stärker evenemangets genomförande och utveckling.

Budget

Kostnaden för genomförandet beräknas till 6,5 mnkr, där en del av resurserna utgörs av interna kostnader inom Region Gotland kopplade till infrastruktur, logistik, samordning samt personalresurser.

Organisation	1 250 000
<i>(Personal, funktionärer)</i>	
Program och innehåll	4 900 000
<i>(Inkluderar programinnehåll, scener, teknik, säkerhet, infrastruktur, avspärningar mm)</i>	
Marknadsföring	350 000

Totalt **6 500 000**

Bedömning

Bedömningen är att en stadsfestival kan utgöra en strategiskt viktig satsning med flera samtidiga nyttor för Gotlands samhällsutveckling. Festivalen kan bidra till ökad sammanhållning, lokalt engagemang och stärkt folkhälsa genom att erbjuda kostnadsfria och tillgängliga kultur- och fritidsaktiviteter, särskilt för barn och unga. Detta bedöms bidra till att stärka socioekonomiska möjligheter och minska ojämlikheter i tillgång till kultur och fritid.

Satsningen bedöms även stärka och synliggöra det lokala kultur-, förenings- och näringslivet. Genom att involvera lokala aktörer i planering och genomförande skapas förutsättningar för ökat engagemang, delaktighet och långsiktig utveckling.

Ur ett organisatoriskt perspektiv ger satsningen möjlighet att vidareutveckla Region Gotlands interna samverkan och kapacitet att genomföra större evenemang, vilket kan bidra till ökad effektivitet och stärkt samarbetskultur. Festivalen bedöms även kunna bidra till ökad beredskap och samhällsresiliens genom att stärka sociala nätverk, lokal identitet och samverkan mellan offentliga och civila aktörer.

Ekonomiskt bedöms satsningen generera positiva effekter för det lokala näringslivet, bland annat genom ökad omsättning inom handel, restaurang och service. Samtidigt förutsätter genomförandet en långsiktig finansiering. En ekonomisk ram om 6,5 mnkr, bedöms nödvändig för att säkerställa kvalitet och säkerhet.

Sammantaget bedöms en stadsfestival i Visby kunna skapa betydande sociala, kulturella och ekonomiska värden samt bidra till Gotlands attraktivitet och långsiktiga utveckling.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att det inte finns några rättsliga hinder för att genomföra satsningen inom ramen för Region Gotlands uppdrag.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att satsningen innebär en kostnad för Region Gotland, men att den samtidigt kan generera betydande indirekta ekonomiska effekter för det lokala näringslivet.

Utifrån schablonvärden bedöms en lokal besökare generera cirka 300–600 kronor per dag genom utgifter för exempelvis handel, drivmedel och måltider. En övernattande besökare beräknas generera cirka 1 500–2 800 kronor per dygn, främst kopplat till boende, restaurang och övrig konsumtion.

Vid ett antagande om 5 000 besökare per dag, vilket bedöms vara en rimlig och i vissa delar försiktig uppskattning, där 80 procent utgörs av dagsbesökare (4 000 personer) och 20 procent av övernattande besökare (1 000 personer), kan de ekonomiska effekterna illustreras enligt följande:

- Lokala besökare (4 000 personer): ca 1,2–2,4 mnkr per dag
- Övernattande besökare (1 000 personer): ca 1,5–2,8 mnkr per dag

Detta motsvarar en samlad omsättningseffekt om ca 2,7–5,2 mnkr per dag med potential till ytterligare ökning i takt med att evenemanget utvecklas och eventuellt förlängs.

Sammantaget bedöms stadsfestivalen kunna bidra till ökad omsättning inom handel, restaurang, besöksnäring och service, vilket stärker det lokala näringslivet och skapar positiva spridningseffekter i ekonomin.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att satsningen har en tydlig positiv påverkan ur ett barnperspektiv. Genom att erbjuda kostnadsfria, tillgängliga och inkluderande aktiviteter skapas möjligheter för barn och unga att delta i kultur- och fritidsliv oavsett socioekonomiska förutsättningar. Festivalen kan även bidra till barns delaktighet och inflytande genom att ge utrymme för eget skapande och medverkan i programinnehållet. Trygghet, säkerhet och tillgänglighet behöver särskilt beaktas i planeringen.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att en stadsfestival har goda förutsättningar att bidra till ökad jämställdhet, förutsatt att programinnehåll, deltagande och resurser fördelas på ett medvetet och inkluderande sätt. Det innebär exempelvis att eftersträva en jämn representation av kön bland artister och andra medverkande aktörer, samt att skapa aktiviteter som tilltalar olika målgrupper. Ett aktivt arbete med inkludering och normmedvetenhet är centralt för att festivalen ska upplevas som tillgänglig och relevant för alla.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att en stadsfestival i Visby i första hand gynnar stadsmiljön, men att den även kan skapa positiva effekter för hela Gotland genom ökad attraktionskraft och ekonomiska spridningseffekter. För att stärka det geografiska perspektivet bör festivalen utformas så att aktörer från hela ön ges möjlighet att delta, exempelvis genom medverkan i programmet. Även

tillgänglighet i form av transporter och information är viktiga faktorer för att möjliggöra deltagande från hela ön.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att en långsiktig satsning på stadsfestivalen skapar goda möjligheter att integrera hållbarhet i planering och genomförande över tid. Genom medvetna och smarta val kring exempelvis avfall och materialanvändning kan hållbara lösningar utvecklas och stärkas.

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Maria Wennström
tf Avdelningschef kultur och fritid